

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

**SHOMURODOVA SHAHNOZA G'AYRATOVNA,
SHAROFUTDINOV ISKANDAR BAHODIROVICH**

MEHMONXONA XO'JALIGIDA XAVFSIZLIK XIZMATI

O'quv qo'llanma

*61010100 - Mehmonxona xo'jaligini
tashkil etish va boshqarish*

«ZEBO PRINTS»
Toshkent – 2025

UO'K:

KBK:

Shomurodova Sh.G., Sharofutdinov I.B.

Mehmonxona xo'jaligida xavfsizlik xizmati. O'quv
qo'llanma. –T.: “ZEBO PRINTS” nashriyoti, 2025. – 148 b.

Ushbu o'quv qo'llanmada mehmonxona xo'jaligida xavfsizlik xizmatining imkoniyatlari, favqulodda vaziyatlarga tayyorgarlik ko'rish va javob berish haqida keng yoritilgan. Shuningdek, mehmonxona sanoatida xavfsizlik xizmatini ko'rsatish, xavfsizlik texnologiyalari va innovatsiyalarining texniklik jihatlari haqida batafsil bayon qilingan.

Ushbu o'quv qo'llanma 61010100 - Mehmonxona xo'jaligini tashkil etish va boshqarish ta'lim yo'nalishi, shuningdek, turizm yo'nalishining bakalavrlari, magistrarlari va katta ilmiy xodimlari hamda o'qituvchilari uchun mo'ljallangan.

Mas'ul muharrir:

M.T.Aliyeva – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti “Turizm va mehmonxona biznesi” kafedrası i.f.d., professor.

Taqrizchilar:

N.G'.Nazarov – Chirchiq davlat pedagogika universiteti “Turizm” kafedrası i.f.f.d. (PhD)., dotsent.

Sh.S.Sayfutdinov – Alfraganus universiteti Turizm fakulteti dekani, professor i.f.f.d.

Mazkur darslik O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2025 yil 07 oktyabr №387 – sonli qarori bilan nashr etildi.

ISBN

§ 1. KIRISH. MEHMONXONA XO'JALIGIDA XAVFSIZLIK XIZMATI FANIGA KIRISH

Reja:

1. Fanning obyekti va predmeti
2. Fanning maqsad va vazifalari

Tayanch atamalar:

Mehmonxona - yashash joylarda yoki hududlarda mehmon uchun mo'ljallab alohida qurilgan katta xona. O'rta Osiyo xalqlarida qadimdan mehmonxonalar mavjud bo'lib, odatda, tashqi hovlida eng qulay joyda 2 xona (dahliz hamda ichkixona) qilib qurilgan.

Turizm - doimiy yashash joyidan tashqari boshqa mamlakat yoki hududga ishga joylashishdan tashqari har qanday maqsadda tashrif buyuruvchilar.

Mehmonxona xo'jaligida xavfsizlik xizmati faniga kirish fanining obyekti va predmeti quyidagicha tavsiflanishi mumkin:

Obyekti: Mehmonxona xo'jaligida xavfsizlik xizmati fanining obyekti mehmonxonalar va boshqa turizm sohasidagi tashkilotlarning xavfsizlik tizimlari, ularning faoliyatini ta'minlash va mijozlar, xodimlar hamda mulk xavfsizligini himoya qilish uchun zarur bo'lgan barcha jarayonlarni o'z ichiga oladi.

Predmeti esa xavfsizlik xizmatining asosiy tamoyillari, metodlari, vositalari va mexanizmlarini o'rganishdir. Bu xavfsizlikni ta'minlashda qo'llaniladigan qonunlar, me'yorlar, xavfsizlik rejalari va protokollari, shuningdek, xavfsizlikni ta'minlashda xodimlarning roli va mas'uliyatlarini o'z ichiga oladi. Umuman olganda, bu fan mehmonxona xavfsizligini ta'minlash uchun zarur bo'lgan nazariy va amaliy bilimlarni o'z ichiga oladi.

Mehmonxona xo'jaligida xavfsizlik xizmati faniga kirish fanining **vazifalari** quyidagilardan iborat:

1.*Xavfsizlik tizimlarini o'rganish:* Mehmonxonalar va turizm tashkilotlaridagi xavfsizlik tizimlarining strukturasi, ishlash mexanizmlarini va asosiy tamoyillarini o'rganish.

2. *Qonun va me'yorlarni tahlil qilish*: Xavfsizlik sohasidagi qonunlar, me'yorlar va standartlarni o'rganish, shuningdek, ularning mehmonxona faoliyatiga ta'sirini tahlil qilish.

3. *Xavfsizlik rejalari va protokollarini ishlab chiqish*: Turistlar dam oladigan mehmonxonada xavfsizlikni ta'minlash uchun zarur bo'lgan reja va protokollarni ishlab chiqish muhim masala hisoblanadi. Ayniqsa, ularni amaliyotga tadbiiq etish lozim.

4. *Xodimlarni tayyorlash*: Mehmonxonada faoliyat olib borayotgan xodimlar uchun xavfsizlik xodimlarini tayyorlash va ularning malakasini oshirish, shuningdek, xavfsizlik bo'yicha treninglar o'tkazish.

5. *Mijozlar va xodimlar xavfsizligini ta'minlash*: Mehmonlar va xodimlarning xavfsizligini ta'minlash uchun zarur choralarni ko'rish va xavfsizlik muammolarini hal etish.

6. *Xavf-xatarlarni baholash*: Mehmonxonada yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xavf-xatarlarni aniqlash va baholash, shuningdek, ularga qarshi choralar ko'rish.

7. *Monitoring va nazorat*: Xavfsizlik tizimlarining samaradorligini monitoring qilish va nazorat qilish, shuningdek, zarur bo'lganda tuzatish chora-tadbirlarini ko'rish.

8. *Ommaviy axborot vositalari bilan ishlash*: Xavfsizlik holatlari to'g'risida axborot tarqatish va ommaviy axborot vositalari bilan hamkorlik qilish.

Mehmonxonada xavfsizlik xizmatining tashkil etilishi:

1. *Planlashtirish va tizimga solish*: Xavfsizlik xizmati uchun yangidan-yana aniq rejalarni ishlab chiqish va ularga muvofiq amaliyotlarni bajarish kerak.

2. *Mexanizmlar va texnik vositalar*: Havfsizlikni ta'minlash uchun zarur texnik vositalar, videokameralar, metall detektorlar va boshqa qurilmalar joriy qilish zarur.

3. *Havfsizlikning integratsiyalangan tizimi*: Xavfsizlik xizmatining samaradorligini oshirish uchun barcha boshqaruv tuzilmalari va xizmat ko'rsatuvchi sohalar bilan integratsiya qilish lozim.

Xavfsizlik xizmati bo'yicha muammolar va ularni hal qilish

1. *Havfsizlikni ta'minlashdagi muammolar:* Havfsizlik xizmati tashkilotidagi inson resurslari, texnik vositalar yoki ma'lumotlar kirish tizimining ishlamaganligi kabi muammolar.

2. *Favqulodda vaziyatlarda ishlash:* Mehmonxonada yordam va favqulodda vaziyatlarning tezkor hal etilishini ta'minlash.

3. *Shaxsiy ma'lumotlarni himoyalash:* Mehmonlar haqidagi shaxsiy ma'lumotlarni himoyalash va ularning xavfsizligini ta'minlash.

Ushbu vazifalar mehmonxona xavfsizligini ta'minlash va mijozlar hamda xodimlarning ishonchini oshirishga qaratilgan.

Mehmondo'stlik sanoati mijozlarga xizmat ko'rsatadigan keng biznes guruhi sifatida belgilanadi. Uning asosiy **maqsadi** mijozlarga xarajat evaziga noyob va qoniqarli xizmatlarni taqdim etishdir.

Mehmondo'stlik korxonalari sifatli xizmat ko'rsatish, mehmonlarning shikoyatlarini ko'rib chiqish va mijozlar bilan ijobiy munosabatlarni saqlab qolish orqali mijozlarning qoniqishi va sodiqligini oshirishi mumkin. Qoniqarli mijozlar qaytib kelishlari va biznesni boshqalarga tavsiya etishlari ehtimoli ko'proq, bu esa kompaniyaning muvaffaqiyati va o'sishiga olib keladi.

Nazorat uchun savollar

1. Mehmonxona xo'jaligida xavfsizlik xizmati fanining obyekti va predmeti nimalardan iborat?

2. Mehmonxona xo'jaligida xavfsizlik xizmati fanining maqsadi nima?

3. Mehmonxona xo'jaligida xavfsizlik xizmati fanining vazifalari nimalardan iborat va uni tahlil qilib bering?

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Towner, John, and Geoffrey Wall "History and Tourism" *Annals of Tourism Research*, Vol. 18, No. 1 (1991), pp. 71-84.

2. Towner, John "What is Tourism's History?" *Tourism Management*, Vol. 16, No. 5 (August 1995), pp. 339-344.